

Tema: Jesmo li jednaki? – Ljudska prava

3. dio: Čija prava? /djelovanje

U ovom dijelu riječ je o povijesnim aspektima ljudskih prava i prava manjina te osnovnim načelima na kojima počivaju.

Nastavni ciljevi u ovom dijelu

Vaši će učenici:

- raspravljati o povezanosti totalitarnih režima i uskraćivanju prava
- na kreativan način bolje izraziti svoja stajališta i mišljenja o temama
- izgraditi vlastiti sud o važnosti ljudskih prava

Priloženi materijali

Materijal br. 9 Citati poznatih aktivista za ljudska prava

Materijal br. 10 Citati ljudi koji su živjeli u totalitarnim režimima

Materijal br. 11 Maslowljeva hijerarhija potreba

Materijal br. 12 Citat

Materijal br. 13 Članak

Materijal br. 14 Nagradu Saharov

Materijal br. 15 Pjesme i slike na temu prava

Nastavna aktivnost br. 1: Aktivisti za ljudska prava kao izvor nadahnuća

Pitajte vaše učenike: „Koliko se sigurnima osjećate u svakodnevnom životu?” Potaknite ih na izražavanje vlastitog mišljenja i obrazlaganje odgovora. Zatim ih pitajte da razmisle o povijesti svoje zemlje te da navedu primjere kršenja prava. Odgovori se mogu odnositi na neki veliki događaj, kao što su rat, diktatura ili slično. Objasnite razliku između izravnog i neizravnog kršenja prava. Potaknite ih da razmisle o svakodnevnim izrazima ili jeziku kojima se oni ili ljudi oko njih koriste, a koji bi drugim ljudima ili društvenim skupinama mogli biti uvredljivi. Misle li da su takvi izrazi bezazleni? Mogu li dati argumente kojima bi objasnili zašto takav jezik može biti štetan i zašto je uvredljiv? Također ih upitajte da se prisjete neke osobe koja se borila za ljudska prava. Za ovu aktivnost koristite materijal br. 9.

Nastavna aktivnost br. 2: Totalitarni režimi: što biste dobili u zamjenu za uskraćivanje prava

Podijelite učenicima materijal br. 10 i objasnite im da će čitati osobna stajališta ljudi koji su živjeli u totalitarnim režimima i nisu se protivili uskraćivanju ljudskih prava ili nisu marili za njega, a svatko je imao svoje osobne razloge. Također će pročitati kratak ulomak iz poznate knjige „Životinjska farma” u kojoj se opisuje život u totalitarnom sustavu. Mogu li vaši učenici odrediti što je zajedničko u odnosu na iznesena mišljenja iz materijala br. 9.? Upitajte ih misle li da su se svi osjećali jednako kao i ti pojedinci.

Usmjerite raspravu na potrebe i želje stanovništva (i njihovo značenje) kao opravdanje za nastanak prava. I želje i potrebe važne su u našim svakodnevnim životima, no dolaze li zajedno s pravima? Je li jedna ideja važnija od druge? Kako biste pomogli učenicima da istraže povezanost između želja, potreba i povezanih prava, podijelite materijal br. 11. Psiholog Abraham Maslow predložio je 1943. hijerarhiju ljudskih potreba koja se temelji na fiziološkim potrebama ili fizičkim uvjetima za preživljavanje vrste. Ako ti uvjeti nisu zadovoljeni ljudsko tijelo ne može pravilno funkcionirati. Smatra se da su fiziološke potrebe najvažnije; njih treba najprije zadovoljiti. Zatim slijedi potreba za sigurnošću koja podrazumijeva osobnu, financijsku i zdravstvenu sigurnost. Vratimo li se UN-ovoj Deklaraciji o pravima možemo vidjeti da se te potrebe navode kao osnovna ljudska prava. Zatražite učenike da povežu ostatak prava iz UN-ove Deklaracije s Maslowljevom piramidom.

Potom raspravite o tome na koji nam način hijerarhija može pomoći da objasnimo kako se pojedinci ponekad kada su im uskraćena neka prava, kao što su sloboda govora, kretanja itd. ne žale sve dok su zadovoljena njihova osnovna prava. No što onda sprečava autoritarne režime da nam oduzmu i ostala prava? Ponekad autoritarni režim može zaštititi veliki dio stanovništva, ali može biti usmjeren protiv određenih društvenih/manjinskih skupina.

Nastavna aktivnost br. 3: Obrana ljudskosti

Podijelite učenicima materijal br. 12. s poznatim citatom Martina Niemöllera koji je preživio nacističke koncentracijske logore. Kako su učenici reagirali na citat? Naša zajednička ljudska priroda povezuje sve nas, a u izravnoj vezi s tom idejom su temeljna ljudska prava. Zaštita tih prava je univerzalno pitanje koje se odnosi na sve bez obzira na etničku, vjersku, društvenu ili kakvu drugu pripadnost.

Želite li produbiti raspravu podijelite učenicima materijal br. 13. koji sadržava članak iz 2012. profesora kriminalistike koji tvrdi da opisivanje velikih skupina ljudi pripisivanjem životinjskih osobina dehumanizira te ljude u očima drugih. Takva je dehumanizacija dovela do tragičnih posljedica u prošlosti i danas. Mogu li vaši učenici razmisliti o bilo kojem primjeru gdje se to dogodilo?

Grupni rad br. 1: Djelovanje Europskog parlamenta (EP) na području ljudskih prava

Upitajte vaše učenike: „Tko može zajamčiti poštovanje ljudskih prava?“ Dajte im vremena da sami odgovore na pitanje i obrazlože ga prije no što otkrijete da krovne organizacije ponekad mogu biti učinkovitije. Kažite učenicima da je poštovanje ljudskih prava jedna od temeljnih vrijednosti Europske unije. Europski parlament uveo je 1988. Nagradu Saharov za slobodu mišljenja. Upitajte ih znaju li po kome je ta nagrada dobila ime. U materijalu br. 14 koji ćete im podijeliti pronaći će kratko obrazloženje o tome kako je nagrada dobila svoje ime. Recite im da na temelju toga razmisle i rasprave o povijesnom i simboličnom kontekstu te inicijative.

Nakon kratke rasprave podijelite učenike u skupine i predložite im da analiziraju materijal br. 14 te da odgovore na priložena pitanja. Podsjetite ih na nastanak Nagrade Saharov i borbu za ljudska prava u kontekstu Hladnog rata, a zatim neka na temelju odabranih dobitnika nagrade usporede kakvo je stanje bilo nekada u odnosu na današnju situaciju. Nagrada se dodjeljuje pojedincima koji su iznimno doprinijeli borbi za ljudska prava u cijelom svijetu. Dobitnike Nagrade Saharov tijekom proteklih godina vaši učenici mogu pronaći na sljedećoj stranici:

<http://www.europarl.europa.eu/saharovprize/en/laureates.html>

KUĆA EUROPSKE POVIJESTI

Recite im da razmisle o tome zašto Europska unija prati krše li se ljudska prava izvan Unije. Objasnite im da će u grupnoj raspravi s drugim učenicima trebati izložiti stajališta i razmišljanja svoje grupe i ono što su saznali/naučili.

Ostane li vam vremena, predložite im da razmisle o tome koje bi prioritete oni odredili kad bi bili članovi odbora za Nagradu Saharov. Što bi učinili kad bi morali birati između ova dva slučaja: strašnog kršenja ljudskih prava izvan Europske unije i nešto blažeg oblika kršenja ljudskih prava unutar Europske unije? Kome bi dodijelili nagradu i zašto?

Grupni rad br. 2: Odgovorni istražitelji prava na djelu

Podijelite razred u 5 do 6 grupa podjednake veličine i svakoj grupi dodijelite jedno pravo i jedno manjinsko pravo. Također im možete dopustiti da odaberu pravo stvarne ili izmišljene manjinske skupine. Objasnite učenicima da su marketinški stručnjaci koji rade za udruge koje promiču ljudska prava te da im je nedavno povjerena marketinška kampanja u vezi s određenim pravima ili kategorijom prava. Svaka grupa mora pripremiti cijelu kampanju, uključujući tekstove, promotivni materijal, akcijski plan i prisutnost u društvenim medijima. Kada odlučuju o imenu kampanje moraju koristiti gore predloženi naziv (Odgovorni istražitelji prava na djelu) ili izmisliti vlastiti. Pomoću plakata i postera također mogu osmisliti svoj vizualni identitet ili mogu napisati pjesmu. Za nadahnuće im mogu poslužiti i slike iz materijala br. 14. Svaka grupa mora predstaviti kampanju svojim kolegama kao da predstavljaju svoj slučaj potencijalnim pobornicima i moraju vidjeti koga mogu uvjeriti da zauzme njihovu stranu. Objasnite im da se od njih očekuje da budu objektivni i da ne iznose osobna stajališta.

